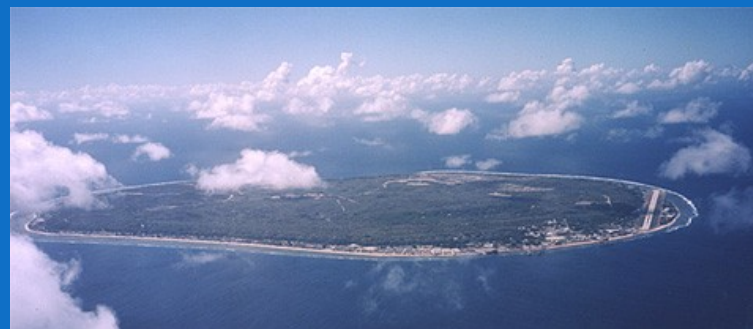

OCEÁNIE

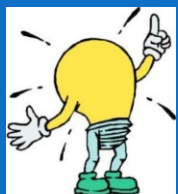
Regionální geografie Ameriky, Austrálie a polárních oblastí

Přednáška č. 1b

© HS

Literatura

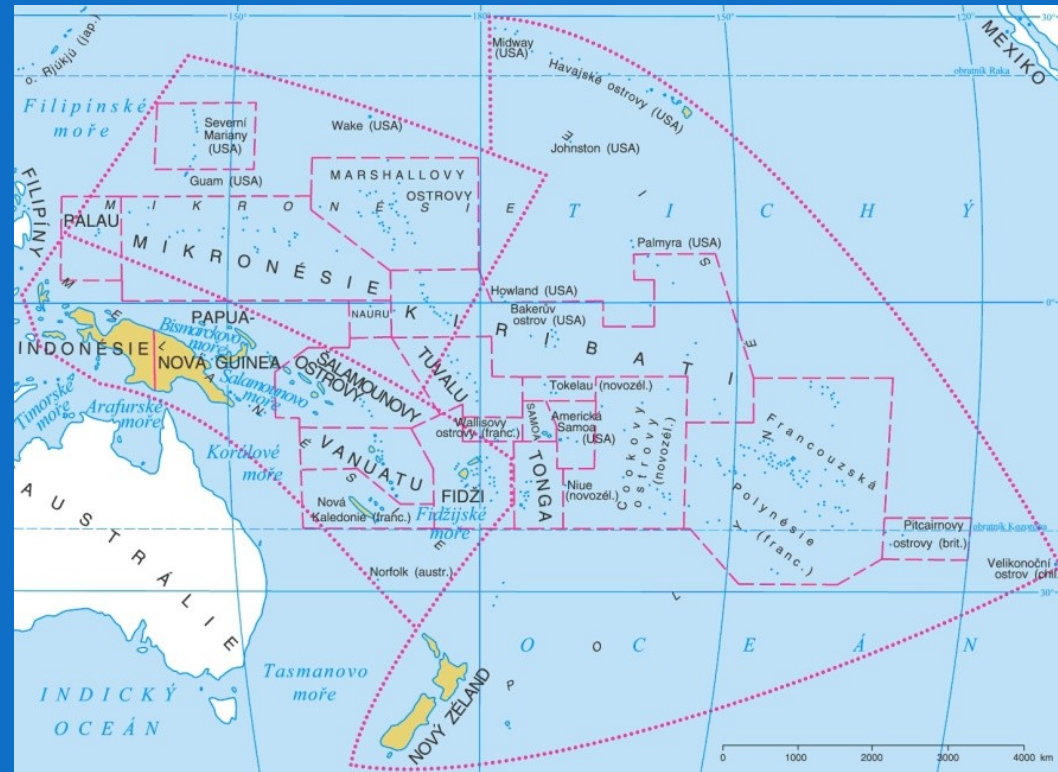
- Bičík, I. a kol. Regionální zeměpis.

Najděte si v mapě Oceánie, určete státy a jejich hlavní města. Jaké jsou největší ostrovy?

VYMEZENÍ

- **Oceánie** je zeměpisný a kulturní celek, který se rozkládá v Tichém oceánu. Zahrnuje asi 1 500 tichomořských ostrovů a z politických i jiných důvodů se k ní počítá také **Austrálie**, která je ovšem z tektonického hlediska plně samostatným kontinentem.
- Někdy se tato oblast označuje též jako *Austrálie a Oceánie*, nebo jen *Austrálie*. Jedná se plošně o nejmenší pevninskou oblast.

- Samotný název vytvořil v roce 1810 M. Brown

VYMEZENÍ

- Rozloha: 8 513 328 km²
- Počet obyvatel: 34,0 miliónů
- Hustota obyvatelstva: 3,99 obyvatel na km²
- Střední výška: 340 m n. m.
- Nejvyšší vrchol: **Puncak Jaya**, Nová Guinea, Indonésie, 5030 m n. m.
- Největší řeka: **Murray**, Austrálie, délka 3370 km
- Největší jezero: **Eyre**, Austrálie, 9500 km²
- Největší státy, rozloha:
  - Austrálie** 7 692 030 km²
  - Papua-Nová Guinea** 462 840 km²
  - Nový Zéland** 268 680 km²
- Největší města (počet obyvatel):
  - Sydney** (4 250 000)
  - Melbourne** (3 611 000)
  - Brisbane** (1 546 000)
  - Perth** (1 375 000)

ČLENITOST

- Ostrovy několika typů:

Pevninské – Nová Guinea, Nový Zéland

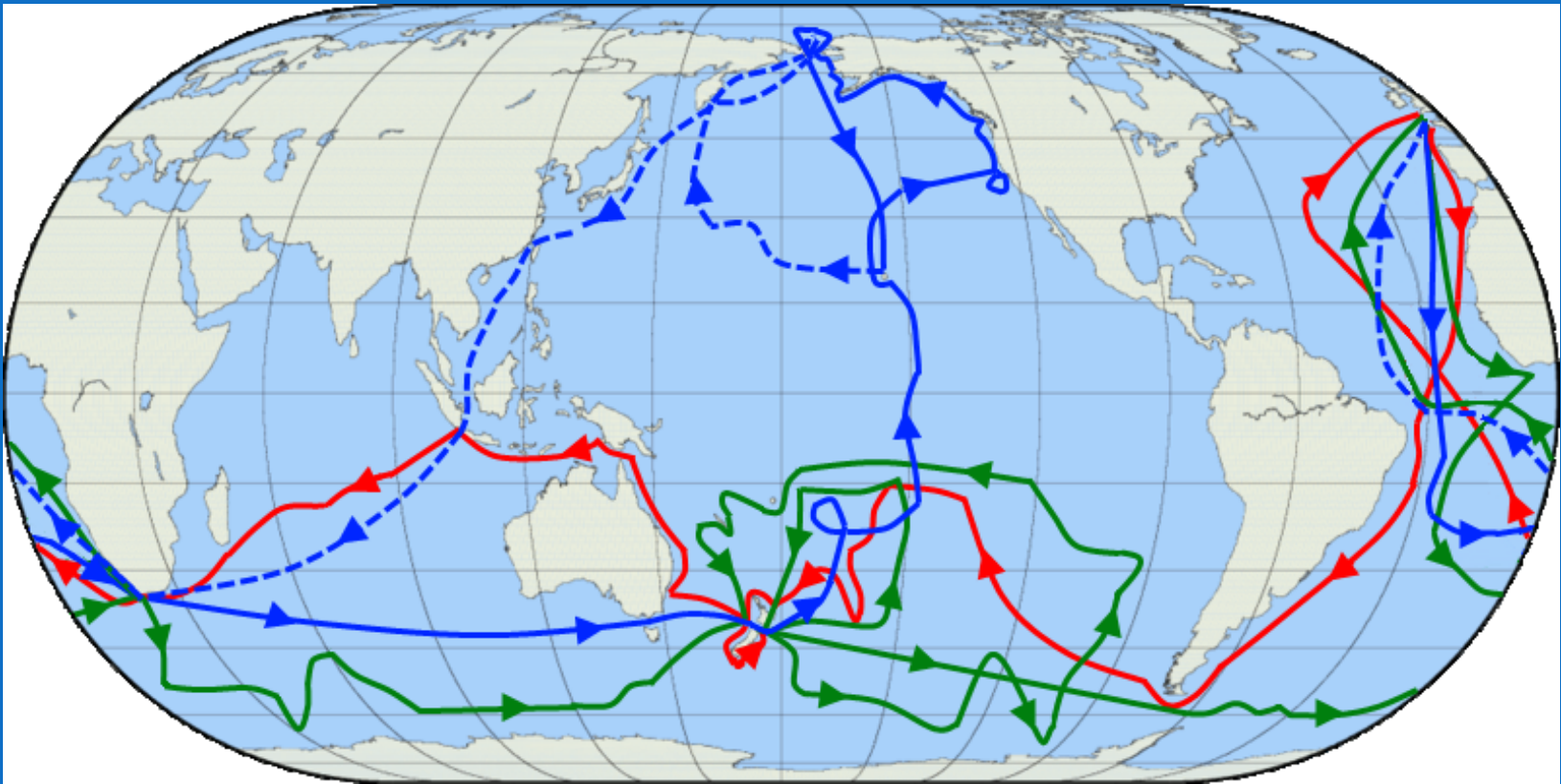
Sopečné – na okrajích litosférických desek / na horké skvrně

Korálové – lemují část australské pevniny, sopečné ostrovy 1. typu...

- Často velmi členité (zejména korálové)
- Až na korálové ostrovy členité i vertikálně – některé vyšší nadmořské výšky než australská pevnina (Nová Guinea: Puncak Jaya – 5 030 m, Havaj: MaunaKea – 4 205 m, Nový Zéland: Mount Cook – 3 764 m)

OBJEVOVÁNÍ

- Plavby kapitána **Jamese Cooka**
  - První výprava – červená (Tahiti, V Austrálie, N. Zéland)
  - Druhá výprava – zelená (N. Zéland, Tahiti, Tonga, N. Kaledonie, Norfolk...)
  - Třetí – modrá (Tahiti, Havajské ostrovy)

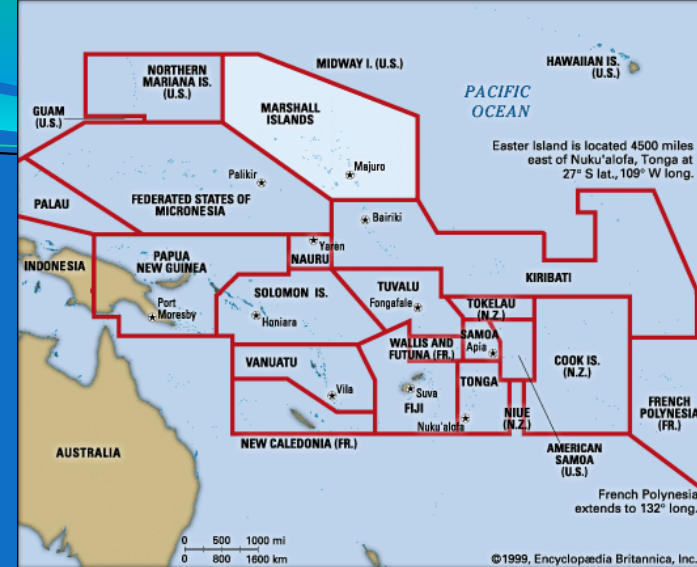
SPRÁVNÍ ČLENĚNÍ

Nezávislé státy:

- Austrálie
- Federativní státy Mikronésie
- Fidži
- Kiribati
- Marshallovy ostrovy
- Nauru
- Nový Zéland
- Palau
- Papua-Nová Guinea
- Samoa
- Šalamounovy ostrovy
- Tonga
- Tuvalu
- Vanuatu

Závislá území:

- **USA:** Americká Samoa, Guam, Havajské ostrovy, Severní Mariany, Menší odlehlé ostrovy USA
- **Francie:** Francouzská Polynésie, Nová Kaledonie, Wallis a Futuna
- **Spojené království:** Pitcairnovy ostrovy
- **Nový Zéland:** Cookovy ostrovy, Niue, Tokelau
- **Austrálie:** Norfolk, Ostrovy Korálového moře
- **Chile:** Velikonoční ostrov (Rapa Nui)

Stát / Závislé území	Hlavní město	kód	Rozloha [km²]	Počet obyvatel (rok 2008)	Hustota zalidnění [ob./km²]
Americká Samoa	Fagatogo (Pago Pago)	AS	199	64 827	326
Austrálie	Canberra	AU	7 686 850	21 007 310	3
Cookovy ostrovy	Avarua	CK	237	12 271	52
Fidži	Suva	FJ	18 270	931 741	51
Francouzská Polynésie	Papeete	PF	4 167	283 019	68
Guam	Hagåtña	GU	541	175 877	325
Kiribati	Bairiki (Jižní Tarawa)	KI	811	110 356	136
Marshallovy ostrovy	Majuro	MH	181	63 174	349
Mikronésie	Palikir	FM	702	107 665	153
Nauru	není stanoveno (Yaren/Meneng)	NR	21	13 770	656
Niue	Alofi	NU	260	1 444	6
Norfolk	Kingston	NF	35	2 128	61
Nová Kaledonie	Nouméa	NC	19 060	224 824	12
Nový Zéland	Wellington	NZ	268 680	4 173 460	16
Palau	Melekeok	PW	458	21 093	46
Papua-Nová Guinea	Port Moresby	PG	462 840	5 931 769	13
Pitcairnovy ostrovy	Adamstown	PN	47	48	1
Samoa	Apia	WS	2 944	217 083	74
Severní Mariany	Saipan	MP	477	86 616	182
Šalamounovy ostrovy	Honiara	SB	28 450	581 318	20
Tokelau	každý atol má své vlastní	TK	10	1 433	143
Tonga	Nuku'alofa	TO	748	119 009	159
Tuvalu	Funafuti	TV	26	12 177	468
Vanuatu	Port Vila	VU	12 200	215 446	18
Wallis a Futuna	Mata-Utu	WF	274	15 237	56
Celkem			8 508 488	34 373 095	4

AUSTRALIA AND OCEANIA

AMERICAN SAMOA

Pago Pago

Canberra

Avarua

Suva

Papeete

Tarawa

Majuro

MARSHALL ISLANDS

MICRONESIA

Palikir

AUSTRALIA

COOK ISLANDS

FIJI

FRENCH POLYNESIA

KIRIBATI

Wellington

NEW ZEALAND

NAURU

Alofi

Alofi

NIUE ISLAND

NEW CALEDONIA

Nouméa

Saipan

NORTHERN MARIANA ISLANDS

CE Marked to Conform with European CE Marking Requirements

Koror

PALAU (BELAU)

Port Moresby

PAPUA NEW GUINEA

Honiara

SOLOMON ISLANDS

Nuku'alofa

TONGA

Fongafale

TUVALU

Port-Vila

VANUATU

Apia

WESTERN SAMOA

ALTERNATIVNÍ ČLENĚNÍ DLE POLOHY

Melanésie

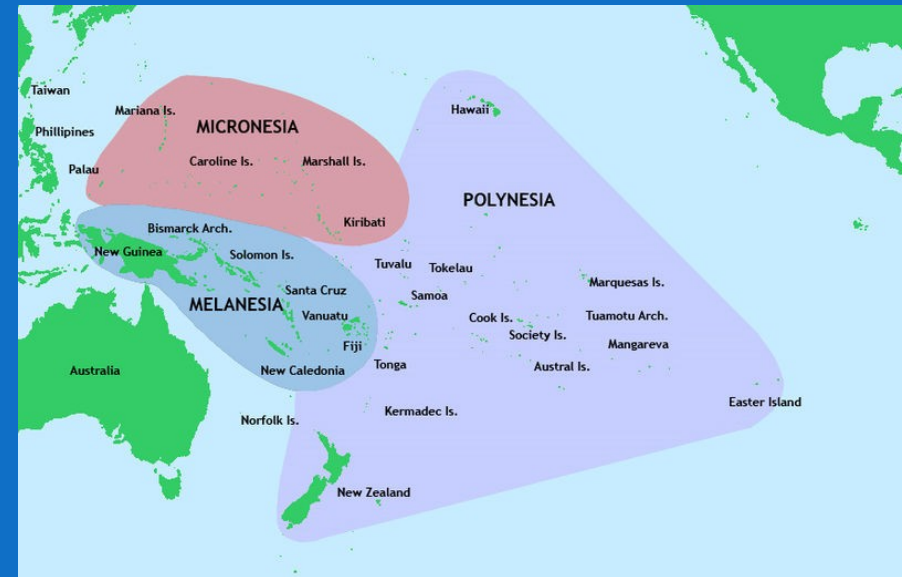
- Fidži • Indonésie (Západní Papua, popř. i souostroví Moluky a Malé Sundy) • Nová Kaledonie • Papua-Nová Guinea • Šalamounovy ostrovy • Vanuatu • popř. Východní Timor

Mikronésie

- Federativní státy Mikronésie • Guam • Kiribati • Marshallovy ostrovy • Nauru • Palau • Severní Mariany

Polynésie

- Americká Samoa • Cookovy ostrovy • Francouzská Polynésie • Havajské ostrovy • Niue • Nový Zéland • Pitcairnovy ostrovy • Samoa • Tokelau • Tonga • Tuvalu • Velikonoční ostrov • Wallis a Futuna

Fidži

(nezávislý stát)

- osamocené souostroví 322 ostrovů vulkanického nebo korálového původu
- 2 největší ostrovy jsou **Viti Levu** a **Vanua Levu**
- Hlavní město **Suva** (52 742 obyvatel) na jihovýchodě Viti Levu je zároveň největším městem Francouzské polynésie
- v zemi žije 473 983 domorodých (57 % populace), 311 591 (38 %) Indů a 42 326 (5 %) ostatních
- patří k nejrozvinutějším státům Oceánie
- důležitou roli v ekonomice má **zemědělství** (pěstování cukrové třtiny)
- ložiska **zlata**, **stříbra** a **měděných rud**
- průmysl není příliš rozvinutý - nejrozvinutějším odvětvím potravinářský průmysl (cukrovary, pivovary a závody na zpracování ryb a tabáku)

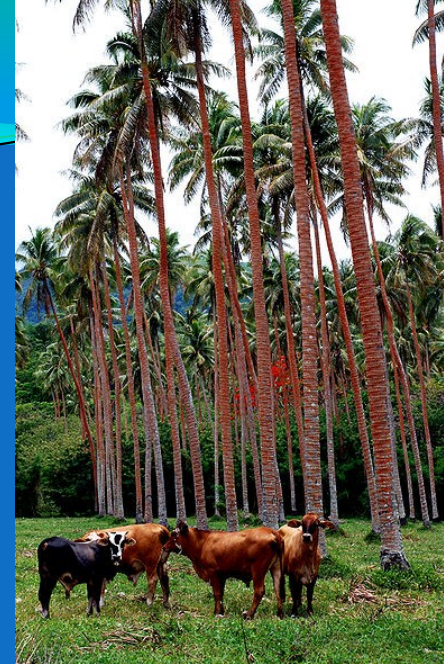
Fiji Islands

Vanuatu (nezávislý stát)

- **melanéský** ostrovní stát tvořen souostrovím *Nové Hebridy* (15 velkých ostrovů několik menších ostrůvků a 3 souostroví, celkem 83 ostrovů a ostrůvků sopečného původu, seskupených do tvaru písmene Y)
- velký význam mají ložiska **manganové rudy**, která se **vyváží** do Japonska a Číny
- ložiska **rud železa a mědi**
- větší význam má ale **zemědělství** (kokosová palma, banány, citrusy, cukrová třtina, chlebovník, jamy, kakao, káva, kukuřice, taro, vanilka a různé druhy zeleniny), **rybolov**

Šalamounovy ostrovy (nez. stát)

- ostrovní stát v Z části Oceánie V od Papuy-Nové Guineje
- zabírají většinu stejnojmenného souostroví (s výjimkou ostrovů Bougainville a Buka v S části), které je jedním z největších v celé Oceánii, největším ostrovem je **Guadalcanal**, známý z bojů za druhé světové války
- po válce začalo a dosud trvá napětí mezi hlavními etniky
- **rozvojový zemědělský stát** (kokosové ořechy, kopra, palmová jádra, batáty, taro, jamy, kakao, tropické ovoce a koření), **rybolov** (20 % vývozu)
- **těžba dřeva**, těžba **zlata** (60 % vývozu)

Papua-Nová Guinea (nezávislý stát)

- přímořský stát v Oceánii
- sousedí s Indonésií (pozemní hranice)
- 80 % procent rozlohy země na ostrově Nová Guinea, 20 % zaujímá asi 600 dalších ostrovů (Bismarckovo souostroví, D'Entrecasteauxovy ostrovy, Louisiady, Bougainville)
- teplé rovníkové podnebí, část země tropické monzunové podnebí
- rozvojový zemědělský stát s významnou těžbou nerostných surovin (**ropa, zemní plyn, zlato, stříbro, platina**, nejdůležitější ložiska **mědi a zlata**)
- nejdůležitější součástí průmyslu je **hutnictví** a **zpracování barevných kovů, potravinářský průmysl** (výroba cukru, palmový olej, kopra).
- Navzdory rozsáhlému nerostnému bohatství se více než 80 % obyvatelstva žije zemědělstvím

Závislé území (Francie)

Nová kaledonie

- zámořská správní korporace Francie v Tichém oceánu
- správní středisko: **Nouméa**
- skupina ostrovů v jihovýchodní Melanésii, z nichž dominantní je **ostrov Nová Kaledonie**

Závislé území (Austrálie)

Norfolk (ostrov)

- Ostrov vulkanického původu
- Podnebí subtropické a mírné, roční období se od nás liší jen málo
- Norfolk si nárokuje exkluzivní ekonomickou zónu 370 km (200 námořních mil) a teritoriální vody 6 km (3 námořní míle) od ostrovů. Ekonomická zóna slouží k rybolovu, i když se spekuluje, že by v ní mohla ležet naleziště ropy a zemního plynu
- Norfolk poprvé osídlen mořeplavci z východní Polynésie, nález alternativních zdrojů (len – na plachty, konopí – na lana) pro anglické námořnictvo je považováno za hl. důvod založení osady pro trestance z Nového Jižního Walesu v roce 1788

Federativní státy Mikronésie (nezávislý stát)

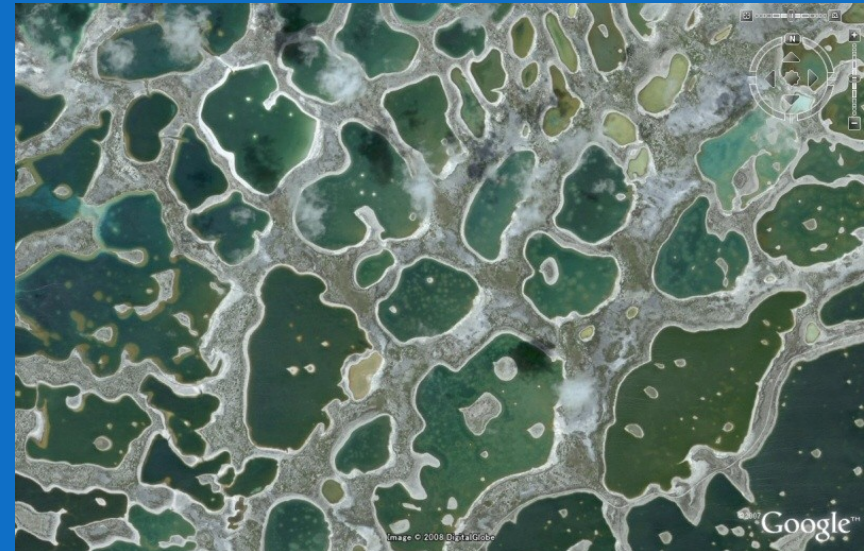
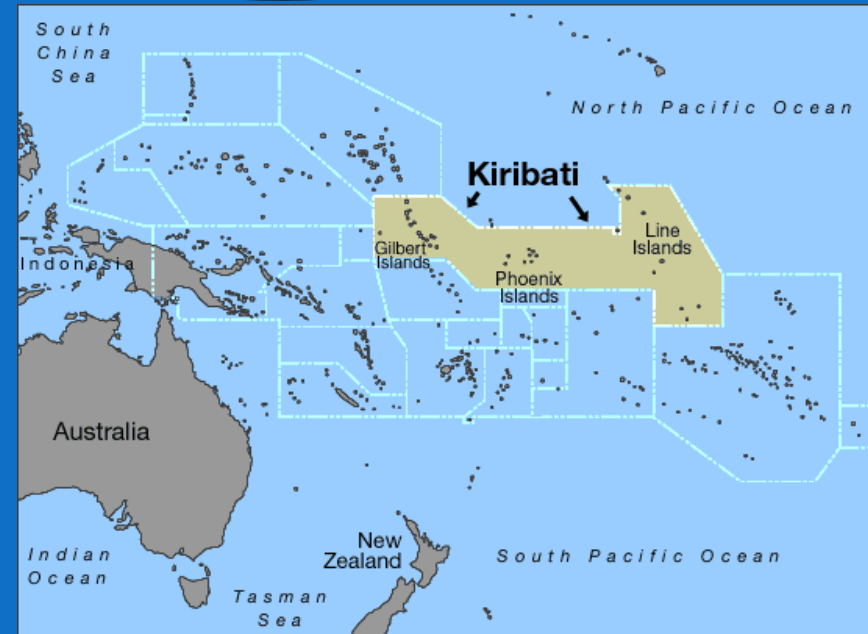
- na většině ostrovů (vesměs korálových) v souostroví **Karolíny** (607 ostrovů)
- teplé tropické a vlhké podnebí, ovlivněné oceánem
- stát Mikronésie je součástí stejnojmenného regionu, který je tvořen stovkami malých ostrovů rozdělených do 7 teritorií
- federativní republika se skládá se ze **4 spolkových států**: Yap, Chuuk, Pohnpei a Kosrae
- původně součástí Poručenského území Tichomořské ostrovy, poručenského území OSN pod správou USA
- v roce 1979 se osamostatnila v rámci poručnického území a v roce 1986 získala nezávislost na základě **Dohody o volném přidružení s USA**
- velký rozvoj zaznamenává zemědělství, jinak hospodářství závislé na pomoci USA
- těžba kvalitních **fosfátů**
- velké příjmy do státní pokladny plynou z ruk USA – **vojenské základny** a platí za ně nájem
- významný je dosud malý **cestovní ruch**
- na oceánské ploše na SZ, která náleží státu, se nachází nejnižší bod zemského povrchu v **Mariánském příkopu**
- v prosinci 2009 požádala Mikronésie dopisem české MŽP o účast v řízení posuzujícím dopady za životní prostředí u plánované rekonstrukce zastaralé české elektrárny **Prunéřov**, která má prodloužit jejich životnost. Mikronésie je ohrožena stoupající hladinou oceánů v důsledku globálního oteplování a česká elektrárna vypouští CO₂ zhruba 40x více než roční emise celé Mikronésie.

Kiribati

(nezávislý stát)

- skládá se z 33 atolů
- vzhledem k velmi malé nadmořské výšce by v případě vzestupu mořské hladiny patřil k nejohroženějším na světě
- **hospodářství:**
  - velmi závislé na **zemědělství** (kokosové palmy, fíkovníky, banánovníky, melouny, kolokázie a chlebovníky).
  - lov mořských živočichů (tuňáci a jiné ryby), chovné farmy korýšů, mlžů a chaluh
  - rozvinutá **řemesla** (pletení rohoží, košíků, lan a sítí), ruční výroba člunů a menších lodí

Palau (nezávislý stát)

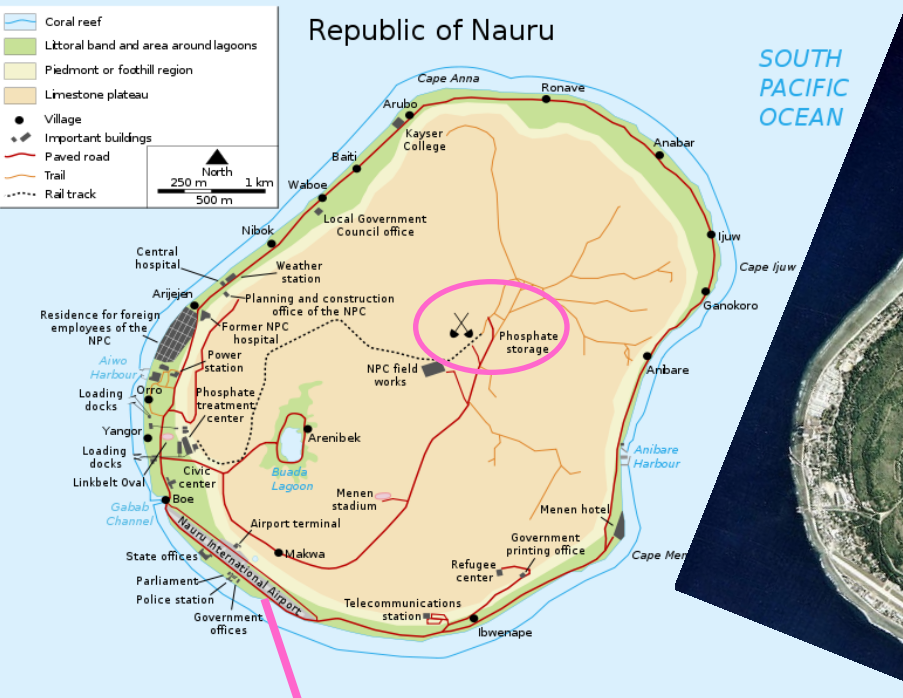
- ostrovní prezidentská federativní republika (26 ostrovů a asi 300 ostrůvků)
- nejzápadnější součást souostroví **Karolíny**
- do r. 1994 poručenským územím OSN pod správou USA -> Palauská republika jedním z nejmladších států světa
- metropolí je město **Koror**
- Hl. město je sídlo **Ngerulmud** ve státě Melekeok na ostrově Babelthuab
- rozvojový **zemědělský stát** (kokosové ořechy (kopra), maniok a tropické ovoce), **rybolov**
- jedna ze 3 zemí (kromě Lichtenštejnska a Bruneje), která má nulový státní dluh

Nauru (nezávislý stát)

- o **nejmenší ostrovní stát a zároveň republiku na světě** (ostrovní skupina Mikronésie)
- jediný stát na světě, který **nemá úřední hlavní město**
- ostrov se skládá z velice **porézního vápence**, přes vcelku dostatečné srážky se většina vody ihned vsakuje, což ztěžuje zemědělství, pitná voda se musí částečně dovážet z Austrálie
- po r. 1900 byla na ostrově objevena **velká ložiska fosfátu**
  - začaly těžit zahraniční společnosti
  - až roku 1970 byla těžba zestátněna a Nauru se v krátké době stalo **jedním z nejbohatších států** (v přepočtu na hlavu obyvatele)
  - školství, zdravotnictví a další služby byly pro vlastní obyvatelstvo zadarmo
  - došlo k **ekologické devastaci** velké části ostrova a **extrémní zadluženosti** (zásoby fosfátu došly a investované zisky byly minusovým obchodem)
  - v důsledku finančních problémů státu došlo v letech 1986-2004 k 22 volbám, což znázorňuje současnou nestabilitu systému – **dnes většina ostrova neobyvatelná a stát stojí před finančním bankrotem a ztrátou nezávislosti**
- Obyvatelstvo: 62 % z původního obyvatelstva + přistěhovalci (dříve zejména zaměstnanci při těžbě fosfátu):
- velké rozšíření **cukrovky** (cca 30 % obyvatel) a obezity v důsledku nekontrolované výživy obyvatel v období zbohatnutí od 70. let 20. století.
- Nauru se **mělo stát daňovým rájem**, ovšem poté, co v naurských bankách začala ruská mafie prát své peníze a USA proti tomu důrazně protestovaly, z tohoto úmyslu sešlo
- Nauru obdrželo též značnou částku od Austrálie za to, že na svém území zřídilo **zajatecké tábory**, kde Austrálie internovala různé uprchlíky, zejména z Afghánistánu, kterým byl odmítnut vstup do Austrálie

Republic of Nauru

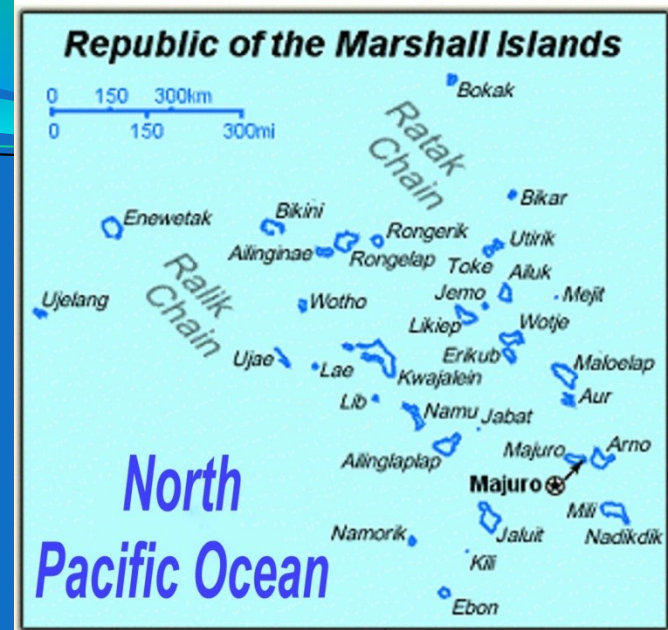
SOUTH PACIFIC OCEAN

Výroba pitné vody

Maršallový ostrovy (nezávislý stát)

- ostrovním státem, rozkládajícím se na stejnojmenném souostroví v Mikronésii (29 atolů a 5 osamocených ostrovů, dohromady 1 152 ostrovů a ostrůvků)
- atoly **Bikini**, **Eniwetok** a **Kwajalein** – pokusné střelnice americké armády
- Na Kwajalein v posledních letech probíhají zkoušky systému protiraketové obrany
- uznávají ne Čínskou lidovou republiku, ale Čínskou republiku na Tchaj-wanu – tchajwanská vláda poskytuje výměnou za toto gesto ostrovům nezanedbatelnou finanční pomoc
- **hospodářsky zcela závislé na USA** (dotace v rámci Dohody o volném přidružení představují 60 % rozpočtu) - dotace směřují na podporu zemědělství na odlehlejších ostrovech, aby se zabránilo jejich vylidnění a následnému přílivu obyvatel na přelidněné atoly Majuro a Ebeye
- většina běžného zboží se musí dovážet – téměř 1/2 dovozu připadá na potraviny a pohonné hmoty
- **vývoz**: ryby, kopra a palmový olej
- **turistický ruch** cca 10 % tvorby HDP

Atol Bikini

Závislá území (USA)

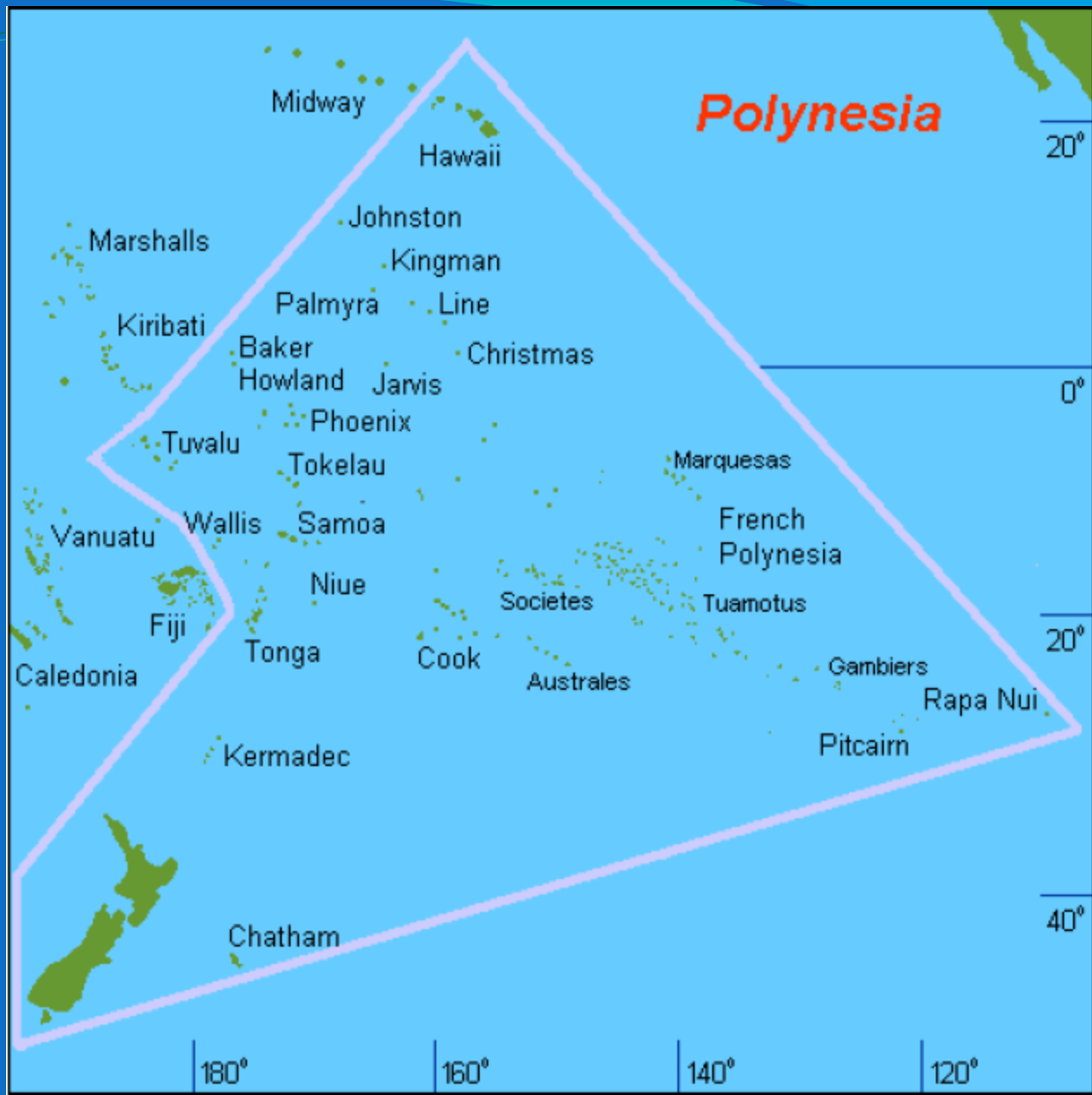
Guam

- Je nejnižnějším ostrovem ze souostroví **Mariany**
- 1667-1898 součástí Španělské východní Indie, po porážce Španělska ve španělsko-americké válce připadl ostrov Spojeným státům americkým
- Povrch ostrova je **sopečného** původu, který je obklopen korálovým útesem s relativně plochými korálovými plošinami a příkrými pobřežními rovinami na severu. V jižní části ostrova se nachází oblast s horami a v centrální oblasti s nízkými kopci.
- Nejvyšší hora ostrova Mount Lamlam (406 m)

Severní Mariany

- volně přidružen k USA
- 16 ostrovů ležících v západní části Tichého oceánu, v tropickém klimatickém pásu.
- Hlavním městem je **Saipan**

Samoa (nezávislý stát)

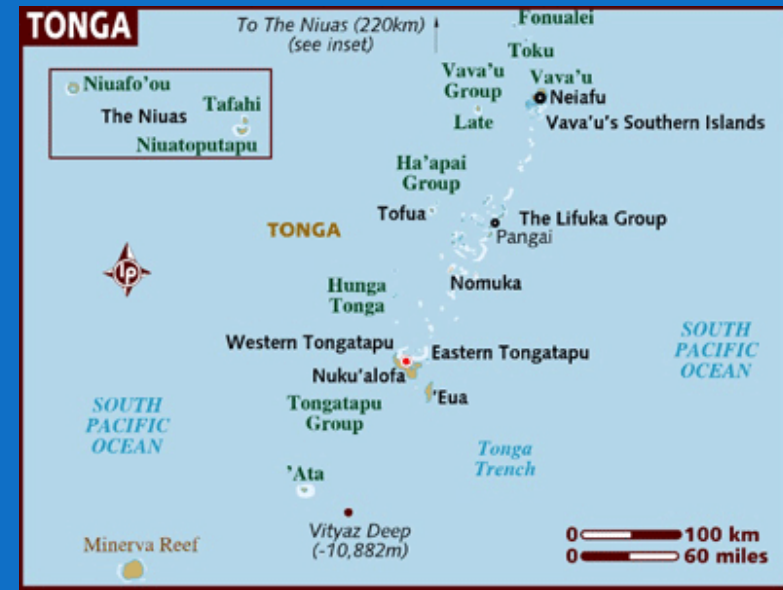
- ostrovy sopečného původu lemované korálovými útesy v Z části souostroví Samoa v Polynésii, vnitrozemí hornaté
- hlavní město **Apia**
- Samojsci patří ke kulturně **nejvyspělejším národům Polynésie**
- rozvojový stát – v **zemědělství** 2/3 obyvatelstva - vyprodukují 90 % exportu (kokosové ořechy, kopra, kokosový olej, taro, banány, papája, ananasy, mango a kakao)
- významná **těžba dřeva**, rybolov
- **turistický ruch** 25 % HDP
- jedna továrna zaměstnává 3000 lidí výrobou elektrických přístrojů pro australskou automobilku
- zajímavým příjmem je prodej národní domény **.ws** (web site)
- *k 7. září 2009 došlo v zemi k zásadní změně – vláda změnila dopravní pravidla na jízdu vlevo – argumentem bylo, že změna obyvatelům umožní dovážet levnější vozy z Austrálie a Nového Zélandu*

(Království) Tonga (nezávislý stát)

- 3 skupiny sopečných a korálových ostrovů , 172 různě velikých ostrovů z toho 36 obydlených
- **rozvojový zemědělský stát** (kokosové ořechy, jamy, maniok, taro, batáty, zelenina a tropické ovoce hl. banány), rybolov
- V posledních letech rozvoj **turistiky**
- proslavila se názvem **internetové domény .to**. (*welcome.to, go.to, switch.to, come.to, fly.to, listen.to, jump.to, surf.to, talk.to, travel.to*)

Problematikou historie Velikonočního ostrova a sochami Maoi se velice úspěšně zabýval český vědec **Pavel Pavel**, který objasnil záhadu jak mohli obyvatelé ostrova tak těžké sochy zvednout a do dneška je za to světově velice uznáván.

Velikonoční ostrov (Rapa Nui – „Velká země“)

- Závísle území (Chile)
- nejodlehlejší obývaný ostrov světa, vulkanického původu
- **Jacob Roggeveen** (HL/NL) ostrov objevil o Velikonoční neděli roku 1722
- podnebí na ostrově je teplé, subtropické, roční období jsou jen málo výrazná, vanou silné pasátové větry
- malá druhová rozmanitost rostlin – ostrov nebyl v geologických dobách nikdy spojen s větší pevninou + extrémní odlehlost od jiných území, pokrytých vegetací
- před příchodem prvních mořeplavců na ostrov nežili žádní savci, Polynésané přivezli na ostrov domácí chovná zvířata a nechtěně i krysy
- Díky sochám **moai** je ostrov světoznámý

Pitcairnovy ostrovy

- Závísle území (UK)
- skupina čtyř ostrovů v jižním Tichém oceánu
- pouze **Pitcairn**, druhý největší ostrov, je trvale obydlen (potomky vzbouřenců z lodi Bounty), ostrovy - Henderson, Ducie a Oeno – neobydleny
- úrodná půda v údolích na Pitcairnu umožňuje pěstování různých druhů ovoce a zeleniny (citrusů, cukrová třtina, banány, jamy), **rybolov**
- hlavním zdrojem příjmů je **prodej poštovních známek** sběratelům, prodej medu a prodej suvenýrů projíždějícím lodím, které jsou většinou na cestě ze Spojeného království na Nový Zéland (přes Panamský průplav).
- obchod je omezen geografíí ostrova, zbudování letiště ani přístavu není možné, veškeré zboží se převáží na člunech

Závislá území (Francie)

Francouzská Polynésie

- skládá se z pěti souostroví sopečného původu, tvořených 118 ostrovy - nejznámějším ostrovem **Tahiti** (nejosídlenější a nachází se na něm hlavní město **Papeete**) v souostroví **Společenské ostrovy**
- k hlavním zdrojům příjmů patří **turistika, chov černých perel a produkce kopry**
- sloužila jako pokusná střelnice pro atomové zbraně v 60. až 90. letech 20. století, kam se přesunuly ze S Afriky poté, co se osamostatnila bývalá kolonie Alžírsko. Francie až do roku 1973 prováděla pokusné výbuchy v atmosféře, poté šlo až do roku 1996 o výbuchy podzemní.

Wallis a Futuna

- skupinou tří vulkanických tropických ostrovů (Wallis, Futuna a Alofi) s rozptýlenými útesy v jižním Tichém oceánu mezi Fidži a Samoou
- správním střediskem ostrovů je **Mata-Utu**
- hospodářství Wallisu a Futuny je založeno zejména na pěstování banánů, rozvinutý rybolov

Závislé území (USA)

Americká Samoa

- 4 ostrovy v souostroví **Samoa**, součást území **USA** a v jejich rámci nezačleněné území.
- Má rozlohu 199 km² a žije zde 70 000 obyvatel. Hlavním městem je **Pago Pago**, avšak úřad vlády se nachází ve **Fagatogu**. Obě města se nacházejí na největším ostrově **Tutuila**
- U přístavu Pago Pago se nachází vojenská základna
- Loví a zpracovávají se zde ryby, vyrábí kopra a pěstuje ovoce

Závislé území (USA)

Havajské ostrovy

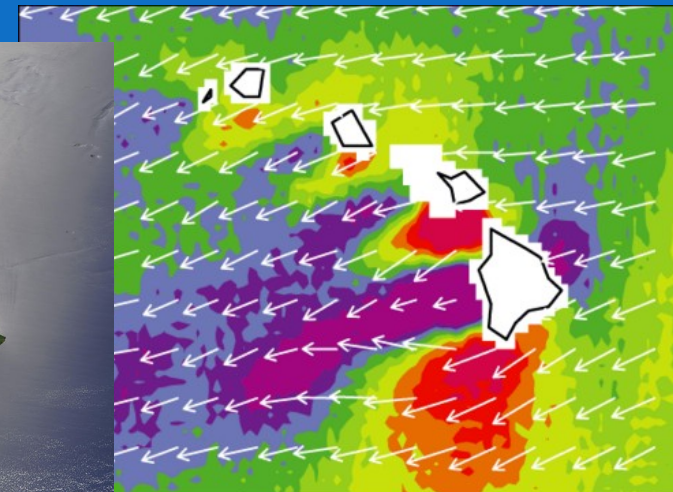
- souostroví 19 korálových a sopečných ostrovů (proto častá zemětřesení a tsunami) a 118 skal a útesů v Tichém oceánu, na kterém se nachází federální stát Spojených států amerických **Havaj**. USA patří od roku 1959.
- Hlavní město je **Honolulu**
- Významný je cestovní ruch

Big Island, Volcanoes N.P., Pu'u O'o Volcano

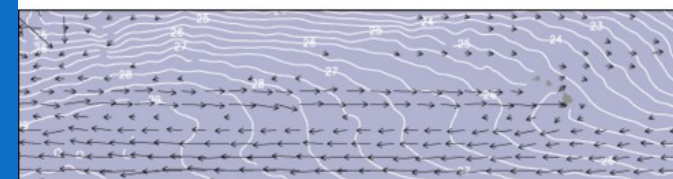
Vegetace na Havajských ostrovech roste na SV straně, které čelí větrům

wind speed & direction (m/sec)

wind speed (m/sec)

130° East

current speed & direction (m/sec)

140° West

NOVÝ ZÉLAND – úvod

- 2 velké ostrovy: **Severní a Jižní** a spousta menších ostrůvků
- mírné a vlhké podnebí
- nejvyšší vrchol J ostrova **Mount Cook** (3754 m)
- evropský objevitel ostrovů **Abel Tasman**, r. 1642 (*ostrovy pojmenoval Staten Landt – myslel, že objevil část J Ameriky*)

NOVÝ ZÉLAND – úvod

- původní obyvatelé **Maorové**
- 1840 založili britští osadníci na S ostrově město **Wellington** (dnes hl. město)
- NZ byl lukrativní pro Spojené království pro úrodnou půdu a mírné klima -> byl prohlášen jako závislé území Nového Jižního Walesu pod britskou ochranou
- 1861 objeveno **zlato** – vlna osadníků
- v 60. l. 19. stol. se osadníci a Maorové přeli o půdu -> války -> Maorové přišli o mnoho svých práv a území, zděděných po předcích
- 1907 se NZ stal nezávislým státem, zůstává vázán silnými politickými a hospodářskými pojítky k VB
- člen Commonwealthu

NOVÝ ZÉLAND - hospodářství

- moderní, prosperující a rozvinutá ekonomika
  - země s **vysokým životním standardem** (r. 2010 na 3. místě na žebříčku podle indexu lidského rozvoje, r. 2009 ještě 20. místo)
  - silně **závislý na obchodu**, hlavně se **zemědělskými produkty**, ale ovlivňován globálními ekonomickými zpomaleními a propady cen komodit
  - primární exportní odvětví: **zemědělství**, **hortikultura**, **rybolov**, **lesnictví** a **informační technologie**
  - důležitá **turistika**, rozvoj filmového a vlnařského průmyslu
-
- **Zemědělství:**
    - **ovce** jsou zdrojem proslulého jehněčího a **vlny**, které se vyváží do celého světa
    - **skot** – vývoz hovězího, mléka, sýrů a másla
    - farmové chovy **jelení zvěře**
    - plodiny: pšenice, kukuřice, ječmen, hrách a jablka
    - vzrůstá počet **vinic**, z nichž pochází vysoce kvalitní **víno**
  - původní stále zelené lesy jsou většinou chráněné
  - pily a **papírenský průmysl** jsou zásobovány rozsáhlými kulturami jehličnanů a eukalyptů
  - **ryby**, při pobřeží chov korýšů včetně slávek

NOVÝ ZÉLAND - hospodářství

- **Průmysl:**

- zpracování zdejších mléčných produktů, plodin, masa a ryb
- výroba látek, hliníku a umělých hmot
- zásoby zemního plynu, ropy, uhlí, zlata, stříbra a železné rudy

- hl. obchodní partneři: Austrálie, Japonsko, USA a členské státy EU, zejména Spojené Království
- země zužitkovává své přírodní bohatství – prudké řeky jsou zdrojem vodní energie
- turistika – největším bohatstvím je dnes jeho úchvatná příroda
- NZ je domovem mnoha rostlin, které nenajdete nikde jinde na světě (endemiti – kivi, gekoni...)

Závislá území (NZ)

Cookovy ostrovy

- Hlavní město je **Avarua** na ostrově Rarotonga
- 21 000 obyvatel, z nichž většina jsou **Maorové**, 1823 obráceni evropskými misionáři na křesťanství
- **Cookovy ostrovy jsou samosprávné území volně přidružené k Novému Zélandu, ale obyvatelé Cookových ostrovů jsou občané Nového Zélandu**
- Cookovy ostrovy jsou suverénním subjektem mezinárodního práva, plnoprávně vstupujícím do mezinárodních vztahů. Největší překážkou členství Cookových ostrovů v OSN je neexistence občanství Cookových ostrovů. Z tohoto důvodu některé státy (např. Japonsko) odmítají nezávislost Cookových ostrovů uznat
- ČR navázala s Cookovými ostrovy diplomatické styky a uznala de iure jejich nezávislost dne 12. května 2008.

Niue

- vývozce tropického ovoce, kopry, medu a citrus, převážná část populace pracuje v rodinných plantážích
- ostrov má pravděpodobně největší světové zásoby **uranu** (nyní geologický průzkum)

Tokelau

- skupina tří tropických korálových atolů v jižním Tichém oceánu: Atafu, Nukunonu a Fakaofu
- nesamosprávné koloniální území NZ

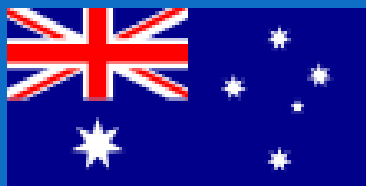
Atol Fakaofu

Závislá území (Austrálie)

Ostrovky korálového moře

- skupina tropických ostrůvků a útesů v **Korálovém moři** (cca 30 samostatných útesů a atolů, 12 z nich je zcela pod vodou nebo se vynořují jen za odlivu, 18 zbývajících se skládá z celkového počtu asi 51 ostrůvků a přesypů), na některých je vegetace hnízdiště ptáků a želv

EKONOMIKA – shrnutí

- Mix ekonomik od vysoce rozvinutých a globálně konkurenceschopných (Austrálie, NZ) k méně vyspělých až rozvojovým (většina ostrovů)
- Ekonomika řada ostrovů závisí na obchodních vztazích s Austrálií, NZ a USA (vývoz i dovoz)
- Zemědělství: tropické a subtropické ovoce (kokosové palmy, kopra...), NZ specifické – ovce na vlnu, vinařství...
- Řemesla a průmysl – nerozvinutý, nejvíce potravinářský, rybolov a těžba
- Cestovní ruch – na řadě ostrovů, ale má rezervy
- Služby – Austrálie, NZ
- Mezinárodní pomoc – zásadní pro řadu ostrovních států